

Sentralarkivet i Bergen kommune
Postboks 7700
5020 Bergen
Norway

Fagopplæringskontoret
v/Hordaland fylkeskommune
PB 7900
5020 BERGEN
Norge

Ny vurdering av fagområder for lærlingeklausul

Se brev nedenfor fra Bergen kommune

Fagopplæringskontoret
v/Hordaland fylkeskommune
PB 7900
5020 BERGEN
Norge

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		201527826-6 JUNI	ESARK-1700	15. februar 2016

Ny vurdering av fagområder for lærlingeklausul

Bergen kommune stiller krav om at det benyttes lærlinger ved utførelse av bygge- og anleggsoppdrag og tjenesteoppdrag. Som offentlig innkjøper ønsker Bergen kommune å motvirke arbeidslivskriminalitet og gi seriøse leverandører gode rammebetingelser i anbudskonkurranser. Vi ønsker å være en aktiv aktør for å sikre at Vestlandsregionen også i framtiden har faglært arbeidskraft, samt sikre at ungdommer på yrkesfag får tilbud om læreplass når de trenger det.

Bergen kommune skal nå ajourføre listen over fagområder hvor det skal kreves lærlingeklausul.

Innkjøpsseksjonen ber i den forbindelse sentrale aktører internt i kommunen og eksternt i Bergen/Hordaland, om en tilbakemelding på om listen over fagområder som ble publisert 15. september 2015 bør utvides (evt. innsnevres).

Fagområder for lærlingeklausul per 15. 09.2015:

- Helsearbeiderfag
- Barne- og ungdomsarbeiderfag
- Kjøretøy/Bilfag
- Sikkerhetsfaget
- Elektrofag
- Bygg- og anleggsgfag/teknikk (herunder renholdsoperatørfaget, murer, maler, tømrer m.fl.)

Videre ber vi om innspill i form av positive eller negative erfaringer med Bergen kommunes bruk av lærlingeklausul, både fra næringslivsorganisasjonene og fra innkjøpsmiljøene i Bergen kommune.

Det presiseres at vi også denne gang vil supplere innkomne tilbakemeldinger med annen relevant informasjon (som Udirs statistikk og NHOs kompetansebarometer). Meld gjerne tilbake andre sentrale kilder som Innkjøpsseksjonen kan benytte i en slik vurdering.

Frist for tilbakemelding til Innkjøpsseksjonen settes til 1. mars 2016.

Ny liste over fagområder som omfattes vil publiseres på Innkjøpsseksjonens hjemmeside på internett og intranett ca. 15. mars 2016.

Med hilsen

BYRÅDSAVDELING FOR FINANS, EIENDOM OG EIERSKAP

Juni Skjold Lexau - saksbehandler

Birgitte Gullestad - innkjøpssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg: 1: Bakgrunnsinformasjon som er relevant for vurderingen av hvor det er et klart definert behov for læreplaner

Likelydende brev er sendt til:

LO Hordaland
Aksjon lærebedrift
Fagopplæringskontoret ved Hordaland fylkeskommune
Fagopplæringsnemnda

Kommunale enheter:
HR Bemanning
Etat for utbygging
Etat for bygg og eiendom
Etat for boligforvaltning
Bergen Vann
Vann- og avløpsetaten
Grønn etat
Trafikketaten
Bergen og Omland Havnevesen

Byrådsleders avdeling
Byrådsavdeling for finans, eiendom og eierskap
Byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering
Byrådsavdeling for klima, kultur og næring
Byrådsavdeling for byutvikling
Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett
Byrådsavdeling for helse og omsorg

Bakgrunnsinformasjon som er relevant for vurderingen av hvor det er et klart definert behov for læreplasser

Bakgrunn

I brev datert 3. juli 2015 fra kommunaldirektør Ove Foldnes i Byrådsavdeling for finans, eiendom og eierskap, ble Innkjøpsseksjonen gitt i oppdrag å utarbeide en oversikt over fag og bransjer hvor det er behov for å få etablert læreplasser. Oversikten skal ajourføres to ganger i året, ca 15. mars og ca. 15. september. Beslutningen skulle tas ut fra et bredere skjønn enn det tidligere har vært lagt opp til. Vurderingen av behov skulle nå baseres på «*relevant informasjon fra bransjeorganisasjoner og fagopplæringsmyndigheter, i tillegg til den kunnskap kommunen selv eventuelt besitter om aktuelle fag og bransjer*».

15. september 2015 utvidet Innkjøpsseksjonen listen over fagområder hvor det skulle kreves bruk av lærlinger i Bergen kommunes kontrakter. Listen ble utvidet på bakgrunn av innspill fra en rekke eksterne og interne aktører (Fylkeskommunens fagopplæringskontor, NHO, LO, Aksjon lærebedrift, HR Bemanning, Helseseksjonen og Byggetatene). I tillegg ble relevante opplysninger hentet fra Udirs statistikk over hvor det manglet læreplasser, NHOs kompetansebarometer og SSBs framskrivninger for tilbud og etterspørsel for ulike typer arbeidskraft.

Juridisk og politisk bakteppe

Det følger av forskrift om offentlige anskaffelser § 3-11 (3) at vilkåret for å kunne benytte lærlingeklausul, er at «det er et *klart definert behov* for lærlingplasser i den aktuelle bransje». Hvilket perspektiv som skal legges til grunn når en snakker om *behov*, er ikke nærmere definert i forskriften. I forarbeidene til lov om offentlige anskaffelser, dreier *behovet* seg hovedsakelig rundt at vi som samfunn må sørge for at lærekandidatene (elevene) må sikres en læreplass. Det politiske bakteppet for diskusjonen, var innføringen av reform 94. Ved tidligere rutiner i Bergen kommune, har det også vært lagt opp til at Innkjøpsseksjonen kun skulle henvende seg til fagopplæringskontoret i Fylkeskommunen for å høre hvor mange elever som manglet læreplass.

Innkjøpsseksjonen oppfatter det slik at det den siste tiden har funnet sted en dreining fra fokus på *elevens behov for læreplass* til *samfunnets behov for faglært arbeidskraft* nå og i framtiden og *samfunnets behov for seriøse aktører i næringslivet*. Både Regjeringen, LO/NHO, det forrige- og det nåværende byrådet i Bergen har vektlagt dette samfunnsperspektivet.

Det trenger ikke å være en uoverensstemmelse mellom disse perspektivene. Men i noen tilfeller kan det være slik at skolene utdanner flere elever innen et fagområde enn det næringslivet og/eller samfunnet har behov for. Både elektrofag og bilfag har tidligere blitt trukket fram som eksempler.

Bergen kommune begrenser ikke begrepet *behov* til hvor det til enhver tid mangler læreplasser Vi mener samfunnsperspektivet er vel så viktig. Med *samfunnsbehov* menes ikke kun *markedets behov*, som åpenbart kan svinge med konjunkturer og økt arbeidsinnvandring. Med samfunnsbehov menes at vi ønsker å sikre den fagkompetanse regionen trenger i framtiden, slik at vi ikke kun gjør oss avhengig av arbeidsinnvandring for å få kompetent arbeidskraft. Å sikre en god andel faglært arbeidskraft på hjemmebane, er dessuten viktig for å hindre useriøse aktører i å få fotfeste og markedsmonopol innen visse bransjer.

Sentrale bestemmelser i Bergen kommunes kontrakter

Bergen kommune skal stille krav om at leverandøren benytter lærlinger til å utføre arbeid på kontrakten. Dette gjelder for tjeneste- og bygge- og anleggskontrakter når arbeidene skal utføres i Norge. Kravet gjelder både norske og utenlandske leverandører. Lærlingekravet må være relevant i forhold til kontraktens omfang og de arbeidsoppgaver som kontrakten gjelder. Kontrakten må være av en viss varighet. Det vil sjelden være aktuelt for kontrakter med verdi under 500 000,-

Stilles det ikke krav om lærlingeklausul i en aktuell kontrakt, skal unntak fra hovedregelen begrunnes.

Leverandøren skal levere en plan for bruk av lærlinger. Bergen kommune skal godkjenne leverandørens plan og se til at denne er tilfredsstillende. Bergen kommune skal også se til at planen overholdes.

For oppdrag som løper utover et år, skal leverandøren sende egenerklæring for bruk av lærlinger. Bergen kommune har i tillegg rett til å kreve dokumentasjon og gjennomføre annonserte og uannonserte kontroller, for å undersøke om leverandøren følger den avtalte planen. Gjør ikke leverandøren som avtalt, kan Bergen kommune sanksjonere med dagbøter, og i ytterste konsekvens heve kontrakten.